

Profilul umanist din filiera teoretică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar.

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de trei ore.**

I. TÊTEL **(30 pont)**

Îrja a vizgalapra csak a feladatok sorszámát, és tûntesse fel mellettük a helyes válasznak megfelelõ betûjelet! Csak egyetlen helyes válaszlehetõség létezik

1. Az ember, Lucian Blaga felfogásában:

- a. eszközhasználó lény
- b. kultúrateremtõ lény
- c. gondolkodó szubjektum
- d. intuitív lény

2. Arra a kérdésre, hogy „Mely cselekedetek jók és melyek rosszak?” válaszol :

- a. az ismeretelmélet
- b. az episztemológia
- c. az erkölcs
- d. a politikai filozófia

3. Az induktív, reflexív eljárás, amit a konkrét tettekhez és cselekedetekhez való viszonzulás során valósul meg része:

- a. a hedonista etikának
- b. a deontológiai etikának
- c. a teleologikus etikának
- d. az alkalmazott etikának

4. A negatív szabdsághoz viszonyítva a pozitív szabadság abban különbözik, hogy feltételezi:

- a. minden kényszer hiányát az egyéni és a közösségi élet területébõl
- b. az állam beavatkozásának minimumra csökkenteni az egyéni életbe
- c. az önkéntes kényszer hiányát, amit a politikai hatalom vagy más személyek előírnak
- d. az állam beavatkozását az egyén életébe bizonyos jogok biztosítása érdekében

5. A társadalompolitikai felelõsség feltételezi, hogy az egyén:

- a. korlátlan szabadsággal rendelkezzen
- b. saját érdekeit kövesse, anélkül, hogy figyelembe venne másokat
- c. racionálisan cselekdjen, tudatában cselekedetei következményének
- d. egy totalitarista rendszerben éljen

6. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata szerint „Minden személynek, mind egyénileg, mind másokkal együttesen joga van a tulajdonhoz.”(17. cikk, 1. bekezdés) Ez a jog:

- a. negatív
- b. kiegyensúlyozott
- c. visszaélõ
- d. pozitív

7. John Locke szerint az *ismeretek elsõ forrása*:

- a. az intuición
- b. a reflektálás
- c. az érzékelés
- d. a ración

8. Immanuel Kant felfogásában egy szintetikus kijelntésben:

- a. az alany a predikátumhoz hozzárendel egy új tulajdonságot
- b. a predikátum csak pontosítja a szubjektumot
- c. a predikátum egy új tulajdonságot rendel hozzá a szubjektumhoz
- d. a predikátum nem rendel hozzá semmilyen tulajdonságot a szubjektumhoz

9. A deontológiai etika szerint akkor van erkölcsi értéke egy cselekvésnek:

- a. ha olyan normatív elvek vezérlik, amelyek biztosítják szükségszerûségét és az egyetemességét
- b. ha célja, hogy a lélekbõl és a testbõl eltávolítsa a fájdalmat
- c. ha az élvezetet, mint a legfõbb emberi jót célozza
- d. ha célja elérni a testnek az erényekkel összhangban való tevékenységként értelmezett boldogságot

10. A negatív jogok biztosítása érdekében:

- a. az állami beavatkozás minél nagyobb kell legyen
- b. az állami beavatkozás minél kisebb kell legyen
- c. szükségszerû egy totalitarista állam beavatkozása
- d. szükségszerû egy diktatórius politikai rendszer jelenléte

II. TÉTEL (30 pont)

A. Elemezze egy oldalban filozófiai szempontból az *igazság és a tévedés közötti viszonyt*! Pontot ér:

- a) egy filozófus megnevezése, aki az írásaiban az *igazság és a tévedés* közötti kapcsolat kérdéskörét taglalja **1 pont**
- b) az *igazság és a tévedés viszonya* közötti viszonyra vonatkozó filozófiai tézisnek/gondolatnak a megnevezése **2 pont**
- c) a b) alpontban nevesített filozófiai tézis/gondolat kifejtése **6 pont**
- d) a megnevezett tézis/gondolat egy konkrét, a kortárs társadalomból merített példával való szemléltetése **4 pont**
- e) nevezze meg egy következményét az igazságnak, amikor nincs megállapítva ennek az alapja **1 pont**
- f) a szaknyelv megfelelő használata **1 pont**
- g) a pontosított terjedelem betartása **1 pont**

B. Érveljen az alábbi tézis mellett vagy ellen: *A nyugati demokráciáink a történelem során eddig létező legigazságosabb társadalmi berendezkedések.* (K. R. Popper) **8 pont**

C. Szemléltesse egy konkrét példával a békés gyülekezési szabadság szerepét/ fontosságát a kortárs társadalomban! **6 pont**

III. TÉTEL (30 pont)

A. Olvassa el figyelmesen az alábbi szöveget:

Tehát mi vagyok én? Gondolkodó lény. Mi az egy gondolkodó lény? Ez oly lény, mely kételkedik, ért, felfog, állít, tagad, akar, nem akar, képzel s érez. (...)

Márpedig bizonyos, hogy létezem, s nem látom, hogy mivoltomhoz vagy lényegemhez más is tartoznék mint az, hogy gondolkodó lény vagyok; tehát igen helyesen következtethetem, hogy lényegem csak abban áll, hogy gondolkodó lény vagyok. S ámbár...igaz, hogy testem van, mellyel szorosan egybe vagyok kapcsolva; de mert egyrészt világos és határozott fogalmam van magam-magamról, hogy csak gondolkodó s nem kiterjedt lény vagyok, másrészt igen határozott fogalmam van a testről is, hogy csak kiterjedt s nem gondolkodó lény: azért bizonyos, hogy én, azaz lelkem, mely által az vagyok, ami vagyok, s egészen s igazán más valami, mint testem, s hogy nála nélkül is létezhetik (...)

A fájdalom, éhség, szomjúság stb. ezen érzelmei által a természet arra is tanít engem, hogy nem csak úgy lakom a testemben, mint kormányos a hajójában, hanem, hogy legszorosabban egybe vagyok vele kapcsolva, mintegy egybe olvasztva úgy, hogy vele egy egészet teszek ki. Ha ez nem így volna, miért éreznék fájdalmat midőn a testem sebet kap. Hiszen mint tisztán gondolkodó lény, nem érezném a fájdalmat, csak tiszta gondolkodással észrevenném a sebet, amint a kormányos szemével látja, ha valami eltört a hajóján. S midőn a testem enni vagy inni akar, erről csak határozott tudomást vennék, nem pedig az éhség vagy szomjúság homályos érzete támadna bennem. (René Descartes, *Meditációk metafizice*)

1. Fogalmazza meg az adott szöveg alapján Descartesnak az emberre, mint gondolkodó lényre vonatkozó felfogását! **4 pont**

2. Mutasson rá, körülbelül fél oldal terjedelemben, amelyben a fogalmakat sajátos filozófiai értelmükben használja a *test* és *lélek* fogalmai közötti összefüggésre! Pontot ér:

- a) a két fogalom filozófiai értelemben vett használata **2 pont**
 - b) a megadott kifejezések közötti összefüggés magyarázata **6 pont**
 - c) a szöveg koherenciája **1 pont**
 - d) a terjedelmi követelmény betartása **1 pont**
3. Indokolja meg a szövegben megjelenő filozófiai nézőpont időszerűségére vonatkozó álláspontját! **6 pont**

B. A méltányosság nem tévesztendő össze az egalitarizmussal, elmélet mely állítja, hogy az esélyegyenlőség feltételezi a forrásokhoz való hozzáférés esélyegyenlőségének a lehetőségét

- 1. Nevezzen meg két egyenlőség típust! **4 pont**
- 2. Érvekkel támassza alá azon gondolatot, mely szerint a méltányosság megvalósítható a jelenkori társadalomban! **6 pont**